

Stadsledningsförvaltningen

Tjänsteskrivelse

2021-11-20

KS/2021:177

KS/2021:178

Yttrande över rapporten "Bromma flygplats – underlag för avveckling av drift och verksamhet och Sammanfattning av begärd konsekvensanalys avseende förtida avveckling av Bromma Stockholm Airport

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen beslutar att som eget yttrande översända stadsledningsförvaltningens tjänsteskrivelse.

Sammanfattning

Regeringskansliet har översänt rapporten Bromma flygplats – underlag för avveckling av drift och verksamhet och Swedavia Airports sammanfattning av begärd konsekvensanalys avseende förtida avveckling av Stockholm Bromma Airport till Solna stad för yttrande. I rapporten konstateras att aktuella prognoser visar att inrikesflyget inte helt kommer att återgå till samma nivå som innan pandemin utan det är istället utrikestrafiken som driver återhämtningen av flygtrafiken. Swedavia AB bedöms ha rätt till förtida uppsägning av avtalet om beslut fattas att lägga ned flygplatsen. Avtalet upphör då att gälla 36 månader efter uppsägningen och en avveckling uppskattas ta 3 - 5 år efter beslut. Stockholms stad avgör som markägare områdets framtida användning och en annan markanvändning kommer att ställa krav på marksanering.

Utredaren bedömer att Arlanda flygplats är det huvudsakliga alternativet för de verksamheter som avvecklas vid Bromma, både linjetrafik, samhällsviktigt flyg och andra verksamheter. Swedavia bedömning är att behovet av kapacitetsinvesteringar på Arlanda flygplats framför allt drivs av BNP-tillväxt och mindre av en överflyttning av flygtrafik från Bromma flygplats, samt att de strukturella förändringar som sker på marknaden kommer att resultera i ledig kapacitet på Arlanda flygplats. På sikt krävs ytterligare satsningar i infrastruktur på och kring Arlanda flygplats oaktat om Bromma flygplats läggs ner i förtid. Utredaren föreslår därför att regeringen ska ge Swedavia i uppdrag att redovisa vilka effektivitets- och kapacitetsinvesteringar, inklusive en eventuellt utökad rullbanekapacitet med mera, som behövs för att på sikt säkerställa en tillräcklig flygplatskapacitet i Stockholmsområdet.

Stadsledningsförvaltningen kan konstatera att utredningen om en förtida avveckling av Bromma flygplats har tillkommit på kort tid och endast översiktligt berör konsekvenser av en avveckling av flygplatsen. Det finns behov av att fördjupa analysen och komplettera utredningen inför ett eventuellt slutligt beslut om avveckling av Bromma flygplats. Det gäller inte minst hur flygkapaciteten och tillgängligheten ska kunna utvecklas för att upprätthålla Stockholmsregionens internationella konkurrenskraft och därmed säkerställa att regionen kan fortsätta att fungera som Sveriges tillväxtmotor.

Stadsledningsförvaltningen delar rapportens uppfattning om att en utbyggnad av Arlanda behövs oavsett om Bromma finns kvar eller inte. Det är därför viktigt att komma igång med denna tidskrävande planerings- och tillståndsprocess. I denna planering behöver även perspektivet att

säkerställa att Arlanda flygplats fungerar för den kundgrupp som idag föredrar Bromma och att öka kapaciteten i marktransporterna till och från Arlanda tas med. Förvaltningen vill också påtala vikten av att det finns en samlad lösning för de samhällsviktiga transporterna såsom ambulansflyg och samhällsviktig helikoptertrafik innan beslut fattas om Bromma flygplats.

Kristina Tidestav
Stadsdirektör

Anders Offerlind
Förvaltningschef

Bakgrund

Regeringskansliet har översänt rapporten Bromma flygplats – underlag för avveckling av drift och verksamhet och Swedavia Airports sammanfattning av begärd konsekvensanalys avseende förtida avveckling av Stockholm Bromma Airport till Solna stad för yttrande. Rapporten är ett resultat av det uppdrag som regeringen den 27 april 2021 gav till en särskild utredare om att ta fram underlag inför en avveckling av driften av och verksamheterna vid Bromma flygplats. Swedavia Airports har också, på ägarens uppdrag, gjort en konsekvensanalys utifrån bolagets affärsmässiga perspektiv av ett eventuellt politiskt beslut att i förtid stänga Bromma flygplats.

I den särskilda utredarens rapport konstateras att aktuella prognoser visar att inrikesflyget inte helt kommer att återgå till samma nivå som innan pandemin utan det är istället utrikestrafiken som driver återhämtningen av flygtrafiken. Swedavia AB bedöms ha rätt att säga upp avtalet innan det går ut om beslut fattas om att lägga ned flygplatsen. Under sådana omständigheter upphör avtalet att gälla 36 månader efter att uppsägning har skett. Annars gäller arrendeavtalet med Stockholms stad till 2038. Ett beslut om avveckling bör, enligt utredaren, kunna fattas 2022 och avvecklingen uppskattas ta 3 - 5 år. Stockholms stad avgör som markägare och genom planmonopolet området framtida användning och en annan markanvändning kommer att ställa krav på marksanering.

Utredaren konstaterar vidare att en avveckling av Bromma flygplats kommer att påverka den regionala tillgängligheten, men att dessa effekter kan dämpas med ett antal åtgärder på i första hand Arlanda flygplats och för marktransporterna mellan Arlanda och Stockholm. Utredarens bedömning är också att den sammantagna effekten av en avveckling av Bromma flygplats inte entydigt pekar på i vare sig ökande eller minskande riktning för de klimatpåverkande utsläppen. Ett stort antal personer bedöms dock skulle få en minskad exponering för flygbuller, med positiva hälsoeffekter som följd.

De samhällsviktiga lufttransporterna vid Bromma flygplats är främst ambulansflyg. Flygplatsens begränsade öppethållande innebär att en stor del av det samhällsviktiga flyget redan idag använder Arlanda flygplats, men samtidigt försvårar ökade restider och osäker framkomlighet till och från Arlanda tillgängligheten till de centralt belägna sjukhusen för sjuktransporter. Den samhällsviktiga helikoptertrafik som bedrivs vid Bromma är, enligt rapporten, inte lämplig att flytta till Arlanda.

Utredaren bedömer att Arlanda flygplats är det huvudsakliga alternativet för de verksamheter som avvecklas vid Bromma, både linjetrafik, samhällsviktigt flyg och andra verksamheter. Swedavias bedömning är att behovet av kapacitetsinvesteringar på Arlanda flygplats framför allt drivs av BNP-tillväxt och mindre av en överflyttning av flygtrafik från Bromma flygplats, samt att de strukturella förändringar som sker på marknaden kommer att resultera i ledig kapacitet vid Arlanda flygplats. På sikt krävs, enligt Swedavia och utredaren, ytterligare satsningar i infrastruktur på och kring Arlanda flygplats oaktat frågan om Bromma flygplats. Utredaren föreslår därför att regeringen ska ge Swedavia i uppdrag att redovisa vilka effektivitets- och kapacitetsinvesteringar, inklusive en eventuell utökad rullbanekapacitet med mera, som behövs för att på sikt säkerställa en tillräcklig flygplatskapacitet i Stockholmsområdet.

Stadsledningsförvaltningen synpunkter

Stadsledningsförvaltningen kan konstatera att utredningen om en förtida avveckling av Bromma flygplats har tillkommit på kort tid och endast översiktligt berör konsekvenser av en avveckling av flygplatsen. Bromma flygplats fyller en viktig funktion för Stockholmsregionens tillgänglighet, för samhällsviktigt ambulansflyg- och helikoptertrafik samt ur ett redundans-perspektiv. Det finns dessutom en osäkerhet om hur de långsiktiga behoven ser ut utifrån att världen fortfarande befinner sig i en pandemi. Det finns därför behov av att fördjupa analysen och komplettera utredningen inför ett eventuellt slutligt beslut om avveckling av Bromma flygplats.

Stadsledningsförvaltningen anser att en fortsatt utveckling av flygkapaciteten och tillgängligheten är nödvändig för att upprätthålla Stockholmsregionens internationella konkurrenskraft. Stockholmsregionen ligger i utkanten av de stora marknaderna i Europa och behöver kunna erbjuda en flyginfrastruktur med god kapacitet för att kunna hävda sig i konkurrensen om etableringar, investeringar och kvalificerad arbetskraft med andra storstads- och huvudstadsregioner i Europa. Det är nödvändigt att Stockholmsregionen kan häva sig i den internationella konkurrensen för att kunna fortsätta att vara Sveriges tillväxtmotor.

Ur ett regionalt perspektiv är Solna en viktig företagsplats med närmare 10 000 företag och 100 000 arbetsplatser. Näringslivet domineras av kunskaps- och tjänsteintensiva verksamheter och det finns en bred bas av allt från småföretag till större företag och huvudkontor för internationella börsbolag och koncerner. Tillgången till god flygkapacitet och tillgänglighet i form av avgångar och direktlinjer av stor betydelse för framför allt för huvudkontoren för internationella börsbolag och koncerner.

Den aktuella rapporten anger att en utbyggnad av Arlanda behövs oavsett frågan om Bromma flygplats. Stadsledningsförvaltningen delar denna uppfattning och vill betona vikten av att påbörja planeringen eftersom planering och tillståndsprocesser för en utbyggnad av Arlanda tar lång tid. Dessutom behöver, om förutsättningen är att Bromma flygplats ska avvecklas, även perspektivet finnas med att säkerställa att Arlanda flygplats även fungerar för den kundgrupp som idag föredrar Bromma för att det går snabbt och smidigt att resa från/till flygplatsen, och inte bara för utrikestrafik och transfer. I planeringsarbetet behöver givetvis också klimataspekter belysas.

I planeringen för en utbyggnad av Arlanda är det därutöver viktigt att ta med transporterna till och från Arlanda. En god tillgänglighet till Arlanda med en smidig, pålitlig och rimligt prissatt kollektivtrafik är en viktig förutsättning. Detta transportsystem har redan idag stora brister och det finns behov av kapacitetsförstärkning. Utredarens förslag att det ska prioriteras i nästa nationella plan är, enligt förvaltningens bedömning, inte tillräckligt för att möta den föreslagna tidplanen för avveckling. I detta arbete vill förvaltningen också framhålla Solna station för kollektiva transporter till Arlanda. Solna station ligger i Arenastaden, som är ett av Sveriges främsta tillväxtområden, och det finns en stor potential i att förstärka de kollektiva förbindelserna till Arlanda flygplats genom att exempelvis Arlanda Express skulle stanna vid Solna station.

Vidare kan konstateras att en avveckling av Bromma flygplats skulle påverka förutsättningarna för stadsutveckling i Stockholm, men också i kringliggande kommuner såsom Solna. Rapporten utgår från att området vid Bromma flygplats efter en avveckling av flygplatsen, oaktat när den sker, kommer att omvandlas till en stadsdel med blandad bebyggelse. Det är givetvis en fråga för Stockholms stad som markägare att ta ställning, men det bör ändå framhållas att en sådan stadsutveckling ställer krav på en ökning av kapaciteten i transportsystemet i nordvästra Stockholm. Redan idag är det vägnät och den kollektivtrafik som ansluter till Bromma flygplats hårt ansträngd, vilket även påverkar kringliggande kommuner som Solna, Sundbyberg och Ekerö.

I stadsutvecklingsperspektiv bör också nämnas att Bromma flygplats är riksintresse för luftfarten. Det innebär att såväl flygplatsen som de områden som ligger i anslutning till inflygningen mot flygplats ska skyddas. Det har hittills inneburit att Solna stad vid planering av nybyggnation har behövt föra in höjdbegränsande bestämmelser i de detaljplaner för de delar av Solna som är påverkade av inflygningen mot Bromma flygplats. Med en avveckling av flygplatsen försvinner denna planeringsförutsättning och högre höjder skulle kunna prövas i detaljplaneringen. Det skulle också minska bullret för boende i södra Solna.

Avslutningsvis framgår av rapporten att det kvarstår frågor att lösa avseende de samlade funktionerna för samhällsviktigt flyg som idag finns på Bromma flygplats. I Solna finns Nya Karolinska universitetssjukhuset (NKS) som tar emot svårt skadade patienter som kommer med ambulansflyg. Det innefattar även organtransporter. De ökade restiderna och osäkerheten i trafiksituationen från Arlanda jämfört med Bromma är ett stort problem för ambulansflyget och riskerar att påverka patienternas förutsättningar att överleva. På motsvarande sätt finns ingen lösning för samhällsviktig helikoptertrafik. Det behövs att tydliga lösningar för alla led av de samhällsviktiga transporterna säkerställs innan beslut fattas om Bromma flygplats.